

Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Του Αλέκου Χαραλαμπόπουλου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλοί ισχυρίζονται ότι οι διαφορές μεταξύ των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων ήταν μεγάλες. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι αυτές είναι μικρές και όλους τους ενώνει η φιλοσοφία του Είναι = ύλη, του μη Είναι = κενό, ιδέες και ο Ηρακλείτειος Λόγος = λογική, που διέπει τα φαινόμενα. Εάν ο Παρμενίδης υποστήριξε όπως ο Πυθαγόρας, ότι το Είναι είναι οι ιδέες και οι αριθμοί που τους αντιστοιχούν (Πυθαγόρας) και εάν ο Πλάτων καθιέρωσε ότι το Είναι = ύλη, αυτό δεν αλλάζει τα πράγματα. Οι επί μέρους διαφορές θα αναφανούν στην αρχή των όντων, του Είναι. Και ο Πυθαγόρας θα πει οι αριθμοί, ο Θαλής θα πει το νερό, τα τέσσερα στοιχεία του Εμπεδοκλή, ο Αναξίμανδρος το άπειρο, ο Αναξαγόρας θα πει (δεν το διάβασα πουθενά) αρχή της ύλης είναι τα απειροστά και ο μέγας, ο Δημόκριτος, θα πει στον «μέγα Διάκοσμο» που χάθηκε, ότι το κενό δημιουργεί την ύλη (δεν θα το βρείτε πουθενά γραμμένο).

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ CASIMIR

Ο Casimir το 1949 εξήγαγε το ομώνυμο φαινόμενο θεωρητικά, σύμφωνα με το οποίο πλάκες αγωγίμες αφόρτιστες, αμαγνήτιστες, παράλληλες σε πολύ μικρή απόσταση και σε κενό, έλκονται. Δεν θα εξετάσουμε αν η θεωρία ήταν σωστή, μας ενδιαφέρει ότι το πείραμα έγινε και γίνεται ακόμη. Πλάκες από καθορισμένα υλικά, σε απόσταση από 0,5 έως 260 μικρά, έλκονται. Θεωρείται ότι διεγείρεται το κενό και παράγει ηλεκτρομαγνητικά κύματα (ύλη). Άλλοι υποστηρίζουν ότι παράγονται λίγα κύματα και ότι στο εξωτερικό των πλακών πέφτουν πολλά και προκαλούν πίεση και την έλξη των πλακών, άλλοι υποστηρίζουν ότι τα παραγόμενα κύματα προκαλούν την έλξη. Ο συγγραφέας στην ανακοίνωσή του στο συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών τον Ιανουάριο, υποστήριξε ότι παράγονται βαρυτικά κύματα και ως μην ικανοποιείται ο τύπος της παγκόσμιας έλξης. Όπως και να έχει το πράγμα, το κενό παράγει ύλη και δικαιώνεται ο Δημόκριτος που υποστηρίζουμε ότι το διατύπωσε.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ

Όπως ίσως γνωρίζετε, δεν σώθηκε έργο του Ηράκλειτου. Ο Άγιος Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, διάσωσε πολλά αποσπάσματα. Κλήμης, «Στρωματείς» V 105, Πλούταρχος, «Περί της εν Τιμαίω Ψυχογονίας 1014 A : «κόσμον τόνδε, τον αυτόν απάντων, ούτε τις των θεών ούτε ανθρώπων εποίησεν, αλλ' ήν αεί και έστιν και έσται πυρ αείζωον, απτόμενον μέτρα και αποσβεννύμενον μέτρα». «αυτόν εδώ τον κόσμο, αυτόν τον ίδιο όλου του σύμπαντος, δεν δημιούργησε κανένας των θεών (Δίας κλπ), ούτε των ανθρώπων, αλλά ήταν, είναι και θα είναι πυρ (φωτιά) που πάντοτε δημιουργεί ζωή και που ανάβει με μέτρο και σβήνει με μέτρο». Και ο εποπόλαιος θα πεί, ότι ο Ηράκλειτος δεν δέχεται θεό, αλλά το πυρ το αείζωο είναι Θεός, είναι ο Θεός, είναι το απρόσιτο φως του Διονυσίου Του Αρεοπαγίτη, είναι η άποψή του ότι « γνώφος εστίν το απρόσιτον φως, εν ώ κατοικείν ο Θεός λέγεται» (Περί Μυστικής Θεολογίας). Σημειώστε λοιπόν, ότι ο Θεός κατά τον Ηράκλειτο είναι αιώνιο πυρ και το οποίο γεννιέται με μέτρο και απαξιώνεται με

μέτρο. Ο Ηράκλειτος θέτει την βάση, ότι ουσία θεού είναι η ύλη, το Είναι. Για τον Ηράκλειτο το Είναι είναι το πυρ το αείζων. Σημειώστε ότι δέχεται ότι γεννιέται και απαξιώνεται με μέτρο και οι πλάκες του Casimir προϋποθέτουν τουλάχιστον γέννεση ύλης.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ

Αλλά και για τον Δημόκριτο θα σώσει ο Δογένης ο Λαέρτιος (44): «Δοκεί δ' αὐτῷ τάδε. Ἀρχάς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους (σ.σ. γραμμᾶς) καὶ κενόν, τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι. Ἀπείρους τε εἶναι κόσμους καὶ γενητούς καὶ φθαρτούς. Μηδέν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρεσθαι. Καὶ τὰς ἀτόμους δε ἀπείρους εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ πλήθος, φέρεσθαι ἐν τῷ ὅλῳ δινουμένας, καὶ οὕτω πάντα τὰ συγκρίματα γεννᾶν, πυρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. Εἶναι γὰρ καὶ τὰυτὰ ἐξ ἀτόμων τινῶν συστήματα..... Καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως ἢ καὶ νοῦν ταυτὸν εἶναι.»

«Πιστεύει (ο Δημόκριτος) τα εξής : Εκείνα από τα οποία έγιναν όλα, είναι οι άτομες γραμμές (όχι τα άτομα) και το κενό, όλα τα άλλα είναι υποκειμενικά. Και άπειροι είναι οι γαλαξίες και γεννιούνται και πεθαίνουν. Και το μηδέν (σ.σ το κενό) από μη ὄν (από τίποτε), γίνεται ύλη (γίνεσθαι) και η ύλη δεν γυρίζει στο μηδέν. Και οι άτομες γραμμές είναι άπειρες και σε μέγεθος (σ.σ. με αυτό διαφωνούμε!) και σε πλήθος και περιφέρονται γύρω-γύρω και γεννιούνται τα συγκρίματα (σ.σ. είναι τα μόρια του Παρμενίδη, εμείς τα αποδίδουμε ως ηλεκτρόνια, πρωτόνια) και αυτά απαρτίζουν το πυρ, τον αέρα και την γη. Διότι αυτά είναι συστήματα των ατόμων γραμμών..... Και η ψυχή ὁμοίως αποτελείται από άτομους και η οποία ταυτίζεται με τον νοῦ»

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ

(Διάλεξις περί Φύσεως, Αριστοτέλης): «..αναγκαίον εἶπερ κινεῖται τὸ κενόν, εἶναι αὐτοῦ τινὰ τόπον, ἐξ' οὗ μεταβάλλει καὶ εἰς ὄν» «εἶναι ἀναγκαῖο ἐάν κινεῖται τὸ κενό, νὰ προσδιορίζει τὸν χῶρον καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία κίνηση αὐτή, μεταβάλλεται καὶ γίνεται ὕλη».

Εἶναι λοιπόν οι άτομες γραμμές του Δημόκριτου, η κίνηση του κενού του Αριστοτέλη (του απειροστικού κενού) και οι άτομες γραμμές είναι το πυρ το αείζωο του Ηράκλειτου.

Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Μπορεί κατά τον Δημόκριτο να γεννιούνται και να πεθαίνουν οι γαλαξίες, όμως οι άτομες γραμμές μόνο γεννιούνται, δεν πεθαίνουν (σβήνουν). Αυτή είναι η πρωταρχή της θεωρίας της διαρκούς δημιουργίας.

Από την άλλη μεριά ο Ηράκλειτος θεωρεί ότι γεννιούνται και σβήνουν οι άτομες γραμμές.

Μη βιαστείτε να πάρετε μέρος στην μία ή την άλλη άποψη. Ο συγγραφέας δεν πήρε ακόμη και φοβάται ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο. Η σκοτεινή ύλη του σύμπαντος είναι σταθερή, ή μεταβάλλεται;

Αν το άπειρο του Αναξίμανδρου είναι σταθερό, έχει δίκιο ο Ηράκλειτος, αν όχι ο Δημόκριτος! Και νομίζω μνηθήκατε κάπως στην αρχαία Ελληνική φιλοσοφία!